

Державна податкова
служба України

Головне управління ДПС у Чернігівській області

Особливості обчислення податкових зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин у разі піддання обсягів видобутої корисної копалини, податкові зобов'язання за які виконані, іншим видам операцій первинної переробки мінеральної сировини у наступному податковому (звітному) періоді

Платниками рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин (далі – Рентна плата) є суб'єкти господарювання, які набули права користування об'єктом (ділянкою) надр на підставі отриманих спеціальних дозволів на користування надрами (далі – спеціальний дозвіл) у межах конкретних ділянок надр з метою провадження господарської діяльності з видобування корисних копалин, у тому числі під час геологічного вивчення (або геологічного вивчення з подальшою дослідно-промисловою розробкою) в межах зазначених у таких спеціальних дозволах об'єктах (ділянках) надр (п.п. 252.1.1 п. 252.1 ст. 252 Податкового кодексу України (далі – Кодекс)).

Відповідно до п. 252.3 ст. 252 Кодексу об'єктом оподаткування Рентною платою по кожній наданій у користування ділянці надр, що визначена у відповідному спеціальному дозволі, є обсяг товарної продукції гірничого підприємства (далі – Товарна продукція), що є результатом господарської діяльності з видобування корисних копалин у податковому (звітному) періоді, види якої встановлені кондиціями на мінеральну сировину ділянки надр, до якої належить, у тому числі, обсяг мінеральної сировини, що утворюється в результаті виконання первинної переробки, що провадиться іншими, ніж платник рентної плати, суб'єктами господарювання на умовах господарських договорів про послуги з давальницькою сировиною.

Господарська діяльність гірничого підприємства з видобування корисних копалин для цілей розділу IX Кодексу – діяльність гірничого підприємства, яка охоплює процеси добування та первинної переробки корисних копалин (п.п. 14.1.37 п. 14.1 ст. 14 Кодексу), де добування корисних копалин визначено як сукупність технологічних операцій з вилучення, зокрема з покладів дна водойм, та переміщення, у тому числі тимчасове зберігання, на поверхню частини надр (гірничих порід, рудної сировини тощо), що вміщує корисні копалини, та спеціальних видів робіт з добування корисних копалин, до яких відноситься підземна газифікація та виплавляння, хімічне та бактеріальне вилуговування, дражна та гідравлічна розробка розсипних родовищ, гідравлічний транспорт гірничих порід покладів дна водойм (п.п. 14.1.51 п. 14.1 ст. 14 Кодексу).

Первинна переробка (збагачення) мінеральної сировини згідно з п.п. 14.1.150 п. 14.1 ст. 14 Кодексу є складовою господарської діяльності гірничого підприємства, яка включає сукупність операцій із: збирання, дроблення або мелення, сушки, сортування за будь-якими фізичними властивостями дроблених або мелених гірських порід або мінеральних утворень із застосуванням будь-яких технологічних процесів сортування,

які забезпечують отримання гірничим підприємством товарної продукції, види якої встановлені затвердженими кондиціями на мінеральну сировину об'єкта (ділянки) надр.

Виконання технологічних операцій з добування та технологічних операцій з первинної переробки може виконуватися платником Рентної плати не в одному податковому (звітному) періоді і, відповідно, податкові зобов'язання з Рентної плати можуть виникати (уточнюватися) як після виконання технологічних операцій з добування (якщо добута мінеральна сировина відповідає вимогам стандартів для Товарної продукції, придатної для використання галузями промисловості іншими, ніж видобувна), так і після технологічних операцій з первинної переробки добутої мінеральної речовини.

У разі коли до обсягів Товарної продукції, що взяті на облік після операцій з добування (якщо добута мінеральна сировина відповідає вимогам стандартів для Товарної продукції, придатної для використання галузями промисловості, інших ніж видобувна) із сплатою відповідних податкових зобов'язань, у наступних податкових (звітних) періодах за рішенням платника Рентної плати виконуються операції первинної переробки, результатом якої є нові види Товарної продукції, п. 252.14 ст. 252 Кодексу передбачена можливість уточнення (без застосування санкцій) податкових зобов'язань з Рентної плати з урахуванням раніше виконаних податкових зобов'язань, які виникали за попередніми операціями з даним видом корисної копалини.

Податкові зобов'язання з Рентної плати за кожний податковий (звітний) період, що відповідає календарному кварталу, декларуються у додатку 1 до Податкової декларації з рентної плати, форму якої затверджено наказом Міністерства фінансів України від 17.08.2015 № 719, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 03.09.2015 за № 1051/27496 (далі – Декларація, додаток 1).

У разі взяття на облік у звітному (податковому) періоді одного або декількох нових видів Товарної продукції за результатами виконання операцій з первинної обробки попередньо задекларованої добутої Товарної продукції, для кожного такого виду, що ідентифікується за рядками розділу 8 додатку 1 до Декларації, складається окремий розрахунок (додаток 1 до Декларації).

Розділ 8 «Вид корисної копалини» додатку 1 до Декларації відображає інформацію про види корисної копалини, у тому числі Товарної продукції, зокрема:

«назва корисної копалини за спеціальним дозволом» (ряд. 8.1 додатку 1 до Декларації);

«назва корисної копалини та її код» зазначається згідно з додатком 13 до Декларації (ряд. 8.2 додатку 1 до Декларації);

«назва товарної продукції гірничого підприємства та її код» зазначається згідно з додатком 14 до Декларації (ряд. 8.3 додатку 1 до Декларації);

«назва регламентуючого документа для товарної продукції гірничого підприємства» (ряд. 8.4 додатку 1 до Декларації);

«назва товарної продукції гірничого підприємства (марка, сорт тощо) згідно з документом, що регламентує властивості продукції» (ряд. 8.5 додатку 1 до Декларації).

Перелік корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 1994 року № 827 (далі – Перелік). При цьому у разі використання корисної копалини у декількох напрямках відповідно до Переліку, напрям використання родовища корисної копалини визначається за рішенням Державної комісії по запасах корисних копалин.

Водночас інструкціями Державної комісії по запасах корисних копалин із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05 травня 1997 року № 432 (далі – Класифікація), до родовищ окремих видів корисних копалин передбачається також розподіл запасів корисних копалин за собівартістю їх видобутку та переробки на Товарну продукцію, згідно із затвердженими кондиціями на мінеральну сировину як сукупності вимог до якості і кількості корисних копалин, гірничо-геологічних та інших умов користування ділянкою надр (далі – Кондиції) з експертним обранням того варіанту техніко-економічних розрахунків, який забезпечує раціональне використання надр, головним чином за ознакою максимізації отримуваної власником надр економічної вигоди (рентного доходу) з метою використання оцінок техніко-економічних та фінансових показників господарської діяльності для цілей інвестиційного планування та оподаткування (абзац сьомий п. 2 Положення про порядок проведення державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 грудня 1994 року № 865). Кондиції, зокрема, в частині результативності господарської діяльності гірничого підприємства, базуються на дотриманні цими підприємствами такої обов'язкової вимоги до провадження господарської діяльності гірничого підприємства як перевищення рентабельності діяльності гірничого підприємства із виробництва Товарної продукції, що відповідає установленим стандартам, ставки рефінансування Національного банку (пункти 2-3 Класифікації).

Приклад

Розглянемо порядок обчислення податкових зобов'язань з Рентної плати на умовному прикладі підданню обсягів добутого каоліну-сирцю операціям з первинної переробки (збагачення).

Гірниче підприємство (далі – Підприємство) у I кварталі 2023 року добуло **2 000** тонн каоліну та об'єктом оподаткування Рентною платою у Декларації визнало взяті на облік **1975** тонн каоліну-сирцю (втрачено в надрах **25** тонн каоліну-сирцю).

Товарна продукція добутого каоліну-сирцю у I кварталі 2023 року була реалізована в обсязі **975** тонн за ціною **50** грн/т, при розрахунковій вартості каоліну-сирцю **43** грн/т, більша з яких – **50** грн/т застосована в якості бази оподаткування Рентною платою у Декларації за I квартал 2023 року. Решта сформувала запаси Товарної продукції Підприємства.

У квітні 2023 року Підприємством введено в експлуатацію цикл збагачення каоліну, де у квітні – травні 2023 року виконано операції із збагачення **1 000**

тонн запасів каоліну-сирцю, з отриманням таких видів та кількості Товарної продукції:

- збагачений каолін – **825** тонн;
- кварцовий пісок – **175** тонн.

Вироблена Товарна продукція у повному обсязі реалізована 10 червня 2023 року за фактичною ціною (без ПДВ), а саме:

- **4 000** грн/тонну збагаченого каоліну;
- **200** грн/тонну кварцового піску.

Фактична ціна реалізації кожного виду Товарної продукції перевищила їх розрахункові вартості:

- каолін – **150** грн/тонну;
- кварцовий пісок – **100** грн/тонну.

Оскільки в результаті операцій із збагачення відбулася зміна виду Товарної продукції, то виникає необхідність уточнення податкових зобов'язань з Рентної плати щодо таких видів Товарної продукції, яка реалізується після збагачення каоліну-сирцю.

Розглянемо порядок обчислення Підприємством своїх податкових зобов'язань з Рентної плати, що не порушуватимуть вимоги податкового законодавства.

Підприємство задекларувало податкові зобов'язання з Рентної плати за I квартал 2023 року за **1975** тонн каоліну-сирцю у розмірі **4 937,50** гривень при ставці Рентної плати 5 відсотків:

$$1\ 975\ \text{т} \times 50\ \text{грн} \times 5\ \% = 4\ 937,50\ \text{гривень}.$$

Далі: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/804654.html> .

Контакт-центр ДПС України: 0-800-501-007. Сервіс "Пульс" 0800-501-007.
Вебпортал ДПС: <https://tax.gov.ua/>, субсайт Головного управління ДПС
у Чернігівській області: <https://ch.tax.gov.ua/>.
14000, Чернігів, вул. Ремісника, 11, тел.: (0462) 652-300

